

RECENZJA

osiągnięcia naukowego oraz całokształtu dorobku naukowego

Pana dr. Adriana Mitręgi

**ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie**

1. Podstawa formalno-prawna sporządzenia recenzji

Niniejsza recenzja została sporządzona w odpowiedzi na uchwałę Rady Dyscypliny Naukowej Nauki o Bezpieczeństwie WSB nr 05/2023/2024 z dnia 14 listopada 2023 r. (z późniejszymi zmianami uchwała nr 08/2023/2024 z dnia 29 stycznia 2024 r.) w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Panu Adrianowi Mitrędze w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

Recenzja powstała o oparciu o przedstawiony przez Habilitanta dorobek naukowy, który został poddany ocenie zgodnie z kryteriami określonymi w art. 219 ust. 1 pkt. 2. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późniejszymi zmianami). Jej celem jest stwierdzenie, czy osiągnięcie naukowe Kandydata do stopnia doktora habilitowanego stanowi znaczny wkład w rozwój nauki o bezpieczeństwie oraz czy Kandydat wykazał się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

Konkretując się na powyższym w niniejszej recenzji zostanie dokonana całościowa ocena dorobku naukowego dr. Adriana Mitręgi obejmująca monografię pt. „Kultura strategiczna w prowadzeniu wojen hybrydowych” - wskazaną przez Habilitanta jako przedmiot znaczącego wkładu w rozwój nauki, wraz z aktywnością dydaktyczną, organizacyjną oraz popularyzującą naukę.

2. Ogólna charakterystyka sylwetki naukowej Habilitanta

Doktor Adrian Mitręga w 2011 r. uzyskał stopień magistra politologii na Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Rok później – w 2012 r. ukończył podyplomowe studia na kierunku Zarządzanie logistyką firmy w Wyższej Szkole Ekonomii i Prawa im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach.

Habilitant jest doktorem nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce. W 2015 r. obronił rozprawę doktorską pt. „Polityka bezpieczeństwa energetycznego Rzeczypospolitej Polskiej w świetle uwarunkowań gospodarczych i politycznych początku XXI wieku”, na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Jana Kochanowskiego (UJK) w Kielcach.

Od 2020 r. zawodowo jest związany ze Staropolską Akademią Nauk Stosowanych w Kielcach, a także od 2016 r. z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach, gdzie obecnie zajmuje stanowisko adiunkta w Instytucie Nauk o Bezpieczeństwie.

Przełóżdając osiągnięcia naukowo-badawcze dr. Adriana Mitręgi należy stwierdzić, że obszarem Jego zainteresowań są trzech obszary tematyczne. Pierwszym jest kultura strategiczna, a w szczególności jej kontekst dotyczący bezpieczeństwa ukierunkowanego na zapewnienie ochrony tożsamości narodowej, przeciwdziałanie zagrożeniom dla kultury, religii czy też języka. Drugim są zagrożenia hybrydowe, a także samo zjawisko wojny hybrydowej obserwowane w obecnym porządku społeczno-politycznym. Trzecim obszarem jest bezpieczeństwo energetyczne.

3. Ocena osiągnięcia naukowego - monografii naukowej

Przedmiotem oceny osiągnięcia naukowego wskazanego przez dr. Adriana Mitręę jest monografia pt. „Kultura strategiczna w prowadzeniu wojen hybrydowych”.

3.1 Znaczenie podjętego tematu rozprawy habilitacyjnej

Zasadniczą motywacją Habilitanta do opracowania wyżej wymienionej monografii stanowiły zainteresowania poznawcze Autora ukształtowane na bazie Jego wieloletnich badań poświęconych zagadnieniu studiów strategicznych, w tym strategii, kultury strategicznej oraz samemu zjawisku wojny.

Dodatkowym czynnikiem inspirującym do powstania tejże monografii stały się również ambicje naukowe Habilitanta i Jego zamiar wniesienia do dyscypliny nauki o bezpieczeństwie istotnego wkładu teoretycznego mogącego stanowić pomoc w tworzeniu skutecznych strategii bezpieczeństwa państwa czy też pozwalającego na właściwą interpretację postaw czy też zachowań państw na międzynarodowej scenie dzięki właściwemu poznaniu ich kultury strategicznej.

Kolejnym czynnikiem, który motywował Habilitanta do prowadzenia badań w tym zakresie było również zajęcie przez Rosję ukraińskiego Krymu, a także rozpoczęcie przez władze na Kremlu hybrydowej konfrontacji z Zachodem, w tym także przeciwko Polsce.

Dokonując zatem oceny znaczenia podjętego tematu rozprawy habilitacyjnej, stwierdzam, że swoim zakresem obejmuje on ważne i aktualne problemy nie tylko bezpieczeństwa narodowego, lecz także międzynarodowego. Z kolei próbę połączenia kultury strategicznej ze względnie nową formą konfliktu,

jakim niewątpliwie jest wojna hybrydowa, uznaję za pionierskie i nowatorskie. Dość skąpa literatura przedmiotu łącząca właśnie te dwa zagadnienia pozwala bez wątplenia stwierdzić, że takie opracowanie było ze wszech miar potrzebne, zarówno teoretykom bezpieczeństwa jak i praktykom wojskowym.

3.2 Ogólna charakterystyka i struktura rozprawy habilitacyjnej

Rozprawa habilitacyjna została sporządzona na 252 stronach. Składa się z wykazu skrótów, wstępu, pięciu rozdziałów merytorycznych, zakończenia oraz bibliografii.

Między rozdziałami zachowano właściwe proporcje. Treść pracy zgodna jest z jej tytułem, a treść rozdziałów – z ich nagłówkami. Z kolei wszystkie nagłówki dają syntetyczny pogląd na zakres rozważanych problemów. Każdy z rozdziałów merytorycznych jest zakończony wnioskami, podkreślającymi zasadnicze tezy do jakich doszedł Habilitant w trakcie rozwiązywania szczegółowych problemów badawczych.

3.3 Ocena metodologiczna rozprawy habilitacyjnej

Całość badań została osadzona w nurcie realizmu poznawczego, tworząc tym samym teoretyczne ramy dla interdyscyplinarnego charakteru prowadzonych badań przy wykorzystaniu szeregu metod poznawczych stosowanych w naukach o bezpieczeństwie, ale również politologii, historii oraz socjologii.

Przedmiotem badań dr Mitreğa uczynił kulturę strategiczną i jej rolę w prowadzeniu wojny hybrydowej, jak również samą wojnę hybrydową.

Główny problem badawczy został wyrażony w formie pytania: *w jakim zakresie składniki kultury strategicznej wpływają na opracowane przez państwa strategie prowadzenia wojny hybrydowej oraz metody im przeciwdziałające?*

W kontekście tak postawionego problemu Autor rozprawy habilitacyjnej głównym celem badań uczynił: wpływ kultury strategicznej na prowadzenie wojen hybrydowych. Dokładniej praca miała na celu zidentyfikowanie i zbadanie wybranych elementów składających się na treść kultury strategicznej, które mogą być wykorzystane w prowadzeniu wojny hybrydowej, czy też przy tworzeniu strategii ukierunkowanej na zdobycie nad rywalem przewagi na arenie międzynarodowej.

Do rozwiązania głównego problemu badawczego Habilitant zastosował podejście hipotetyczno-dedukcyjne, formułując główną hipotezę badawczą o następującej treści:

W konfliktach hybrydowych głównym celem jest osłabienie pozycji państwa, skłonienie go do wykonania woli politycznej, przejęcie kontroli nad społeczeństwem, wpływanie na mentalność osób odpowiedzialnych za podejmowanie ważnych decyzji w państwie. Agresor realizuje powyższe poprzez użycie miękkiej i twardej siły wynikającej z kultury strategicznej, która ewoluuje

wraz ze zmianą środowiska bezpieczeństwa i przyczynia się do ustanowienia oraz ukształtowania podstaw teoretycznych i praktycznych paradygmatów wojny i konfliktu. Wykorzystuje również teorię kultury strategicznej państwa atakowanego w celu zdiagnozowania słabych i mocnych stron, które mogą stać się celem ataku przy użyciu środków zarówno militarnych, jak i pozamilitarnych.

Sformułowanie w takiej postaci zarówno głównego problemu, celu, jak i hipotezy badawczej, ukształtowało zasadniczo całe podejście badawcze. Pozwoliło też Habilitantowi na właściwy dobór i zastosowanie metod oraz technik badawczych. Wśród nich znalazły się m.in.: analiza, analogia, abstrahowanie, dedukcja, indukcja, porównanie, synteza czy też uogólnienie. Dzięki nim zebrano wartościowy materiał naukowy, uporządkowano go, a następnie oceniono.

Analiza metodologicznych aspektów recenzowanej rozprawy pozwala stwierdzić, że procedura naukowa została względnie zachowana i właściwie przeprowadzona. W rezultacie uzyskano racjonalne i użyteczne wyniki badań dotyczące analizowanej problematyki.

Główny problem badawczy został odpowiednio wyrażony i zdekomponowany na problemy szczegółowe. Hipoteza główna przyjęła właściwą formę.

Niestety do problemów szczegółowych nie sformułowano hipotez szczegółowych, które byłyby stopniowo weryfikowane w toku prowadzonych badań.

Struktura rozprawy habilitacyjnej koresponduje z problemami szczegółowymi, co w efekcie potwierdza logiczną spójność pracy.

Autor niestety nie zawarł w pracy ani założeń ani ograniczeń badawczych, zarówno merytorycznych, jak i metodologicznych. Posiłkowanie się nimi z pewnością nadałyby całemu procesowi badawczemu większą spójność i przejrzystość.

Do rozwiązania problemów badawczych Habilitant używał jedynie teoretyczne techniki i metody. Uzupełnienie ich o metody empiryczne z pewnością skutkowałoby zebraniem pełniejszego materiału analitycznego i w konsekwencji postulowane rozwiązania byłyby pełniejsze w swej treści.

Wśród bibliografii, którą posiłkował się dr Mitręga, można odnaleźć źródła wiedzy dotyczące metodologii badań naukowych w obszarze bezpieczeństwa.

Pomimo wskazanych powyżej uwag, widać u Habilitanta właściwą świadomość metodologiczną, objawiającą się odpowiednim zaplanowaniem całej procedury badawczej. Dlatego też przedstawione powyżej argumenty pozwalają uznać przedłożoną do recenzji rozprawę habilitacyjną za opracowanie naukowe wykonane na zadowalającym poziomie metodologicznym.

3.4 Ocena merytoryczna rozprawy habilitacyjnej

Pod względem merytorycznym, zasadniczą część rozprawy habilitacyjnej stanowią rozdziały od I do V.

W rozdziale pierwszym, zatytułowanym „Kultura strategiczna w badaniach nad bezpieczeństwem” Habilitant starał się przedstawić rolę kultury w naukach o bezpieczeństwie. Dokonując charakterystyki kultury strategicznej przedstawił jej wybrane definicje, podejścia interpretacyjne, a także starał się dookreślić jej źródła oraz funkcje jakie pełni w wymiarze bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. W tym też aspekcie dokonał charakterystyki kultury strategicznej Chin, Rosji, Stanów Zjednoczonych, Polski, a także Unii Europejskiej.

Szkoda, że przy określaniu charakteru kultury strategicznej Unii Europejskiej Habilitant nie odniósł do „Strategicznego Kompas” Wspólnoty, a więc do najnowszej strategii bezpieczeństwa, lecz do koncepcji z 2016 r. tj. „Globalnej strategii UE w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

Rozdział pierwszy Habilitant zamyka interesującymi konkluzjami. Między innymi konstatuje, że każde państwo posiada unikalny kod kulturowy, a kultura strategiczna stanowi jeden z ważniejszych elementów kształtujących politykę bezpieczeństwa państwa (s. 25). Podkreśla także, że kultura strategiczna określa sposób postrzegania problematyki bezpieczeństwa, m.in. kształtuje percepcję zagrożeń, wpływa na preferowane środki polityki bezpieczeństwa, kierunki poszukiwania sojuszników czy też sposoby eliminacji zagrożeń (s. 34). Zaznacza również, że kultura strategiczna w studiach strategicznych może być wykorzystywana jako narzędzie do kompleksowego wyjaśniania interesów narodowych i polityki bezpieczeństwa państwa (s. 34). Co więcej w kontekście zjawiska społecznego jakim jest konflikt zbrojny, Autor konstatuje, że „żaden konflikt zbrojny nie jest pozbawiony swoistej kultury” (s. 23). Co prowadzi do wniosku mówiącego, że poznanie kultury strategicznej oponentów może prowadzić do pełniejszego zrozumienia potencjalnych kryzysów i konfliktów, ale również do lepszego przygotowania się czy też zabezpieczenia na taką ewentualność.

W drugim rozdziale, zatytułowanym „wojny hybrydowe — geneza, próba zdefiniowania”, Habilitant dokonał charakterystyki wojny hybrydowej, identyfikując jej zasadnicze cechy, pokazując jej ewolucję, istotę i podejścia ją definiujące. Wskazał też na zasadnicze różnice między nią a wojną konwencjonalną. W interpretacji Habilitanta wojna hybrydowa jest metodą wojenną wykorzystywaną do osiągnięcia celów politycznych i jednocześnie kluczowym elementem operacji prowadzonych w czasie pokoju przeciwko rywalom. Autor określił również wojnę hybrydową, jako najbardziej zaawansowaną formę konfliktu zbrojnego, w którym wszystkie środki i metody są wykorzystywane do niszczenia przeciwnika (s. 79).

Trudno jednak zgodzić się z Autorem, że w nowych konfliktach prawa wojny fundamentalnie się zmieniły (s. 81). Tym stwierdzeniem Autor zaprzecza dorobkowi całemu działu sztuki wojennej, w którym od wieków badacze udowadniają, że zarówno prawa wojny, jak i zasady sztuki wojennej pozostają trwałe i niezmiennie.

Autor dowodzi również, że frontalne starcia wielkich zgrupowań wojsk na poziomie strategicznym i operacyjnym stopniowo będą odchodziły w przeszłość (s. 81). Tak kategoryczne stwierdzenie należy także poddać w wątpliwość. Potwierdzeniem tej wątpliwości jest chociażby trwająca wojna na Ukrainie, w której uczestniczą masy wojska. Pod koniec 2023 r. na Ukrainie walczyło ponad 500 tys. rosyjskich żołnierzy, a od początku inwazji zbrojnej armia rosyjska straciła na Ukrainie ponad 360 tysięcy żołnierzy. W tym samym czasie ponad 750 tys. ukraińskich żołnierzy znajdowało się pod bronią, a na dodatek armia ukraińska zwróciła się do władz państwowych o zmobilizowanie dodatkowych 450-500 tys. osób. Skala zaangażowania tak wielkiego potencjału ludzkiego zarówno przez jedną, jak i drugą stronę podważa postawioną przez Autora tezę.

W rozdziale trzecim, zatytułowanym „strategia prowadzenia wojen hybrydowych” Autor dysertacji dokonał próby udzielenia odpowiedzi w jaki sposób ewoluje strategia wojen hybrydowych. Zdefiniował i przedstawił istotę strategii, jej różne konteksty, a także opisał fakt przeniesienia tego pojęcia na grunt i użytek nauk o polityce, stosunków międzynarodowych czy wreszcie nauk o zarządzaniu.

Charakteryzując z kolei strategię wojny hybrydowej Autor właściwie ukazał jej ewolucję, a przede wszystkim fakt przejścia od użycia środków i metod wojskowych na poziomie taktycznym i operacyjnym do wykorzystania szerokiego zakresu środków niemilitarnych na poziomie strategicznym, w tym zwłaszcza poniżej tzw. progu wojny (s. 148). W rezultacie tejsze zmiany dr Mitrega właściwie ocenił, że prowadzone w trakcie wojny hybrydowej działania dotyczą wielu sfer życia, tj. obszaru: politycznego, dyplomatycznego, militarnego, społecznego, gospodarczego, cybernetycznego oraz informacyjnego.

Habilitant słuszenie zauważył także, że wojna hybrydowa, jako metoda prowadzenia konfliktu pomiędzy podmiotami politycznymi, w zależności od celów, sił i środków oraz specyfiki podmiotów biorących w nim udział może przybierać różne modele (s. 142). W tym też kontekście przedstawił możliwe do zaistnienia ogólne ich formy.

Budzi natomiast zastrzeżenia interpretacja i postrzeganie przez Autora dysertacji pojęcia strategii wojskowej, a przede wszystkim utożsamianie jej ze strategią wojenną (s. 109).

W rozdziale czwartym „Kontrstrategia w wojnie hybrydowej”, Habilitant dążył do udzielenia odpowiedzi: w jakich kierunkach rozwijają się metody przeciwdziałania wojnom hybrydowym? W tym kontekście Autor analizował podejścia przeciwdziałania wojnie hybrydowej Unii Europejskiej, Sojuszu

Północnoatlantyckim, a także Federacji Rosyjskiej identyfikując przy tym charakterystyczne cechy i własności każdego z podejść. Wskazał również jak przeciwdziałanie zagrożeniom hybrydowym mogłoby być realizowane w domenie: dyplomatycznej, informacyjnej, cybernetycznej, wojskowej, ekonomicznej oraz prawnej.

W rozdziale tym Autor doszedł do słusznych konkluzji, w których stwierdza m.in., że nie ma ostatecznej formuły przeciwdziałania wojnie hybrydowej. Z kolei forma tego konfliktu wymaga zintegrowanego, wielowymiarowego i funkcjonalnego rozwiązania (s. 154), które swym zasięgiem powinno objąć cały rząd oraz społeczeństwo łącząc wysiłki wszystkich możliwych środków, którymi dysponuje państwo. Między innymi takimi jak: dyplomacja, odstraszanie, siły zbrojne, potencjał niemilitarny, a także kampanie wpływu. Zgodzić się również należy z Habilitantem, że skuteczna kontrstrategia w wojnie hybrydowej powinna wykorzystać przewagę własnego terytorium, dziedzictwo narodowe czy też własną kulturę. Powinna być również oparta na odpowiednich relacjach z sojusznikami i partnerami (s. 175).

Trudno jest mi się natomiast zgodzić z Autorem, który w kontekście tworzenia kontrstrategii hybrydowej twierdzi m.in., że odstraszanie jest sztuką, a nie jest nauką (s. 166). Może współcześnie intensywność i skala badań dotyczących odstraszania nie dopowiada zakresowi z jakim mieliśmy do czynienia np. w czasie zimnej wojny, niemniej jednak jest to wciąż aktualny i ważny przedmiot dociekań naukowych.

W rozdziale piątym Autor dysertacji rozpatrzył wybrane składniki kultury strategicznej w kontekście prowadzenia wojen hybrydowych. Zalicza do nich: realia geograficzne, spuściznę historyczną i tożsamość narodową, religię, kulturę polityczną, system społeczno-gospodarczy, rozwój technologiczny oraz oddziaływanie psychologiczne.

3.5 Ocena literatury przedmiotu badań

Rozprawa habilitacyjna została oparta na obszernej bibliografii dotyczącej problematyki pracy, w tym na zbiorach dokumentów, publikacjach zwartych, artykułach naukowych oraz źródłach internetowych. Wykorzystano literaturę i materiały polsko-, oraz anglojęzyczne.

3.6 Ocena redakcyjna rozprawy habilitacyjnej

Praca została sporządzona w sposób prawidłowy z zastosowaniem przyjętych zasad pisarskich. Opublikowane przez Autora wyniki badań zostały przedstawione w sposób zrozumiały. Praca nie nastrocza trudności w zrozumieniu logiki i treści całościowego wyводу.

Zastosowany język zasadniczo jest specjalistyczny, choć niepozbawiony określeń popularno-publicystycznych. Dostrzec można u Autora tendencję nagminnego etykietowania pojęciem wojny, zjawisk czy też działań, które

w rzeczywistości nimi nie są. Stąd też w dysertacji mamy do czynienia z wojną psychologiczną, informacyjną, dyplomatyczną, cybernetyczną, które w naukowej literaturze przedmiotu uznawane są za walkę.

Pod względem redakcyjnym praca również nie budzi zastrzeżeń. Przypisy zostały wykonane starannie i zgodnie z zasadami ich tworzenia. Dobór literatury jest właściwy i adekwatny do przedstawianych treści.

Podsumowując ocenę redakcyjną rozprawy habilitacyjnej stwierdzam, że została ona wykonana na odpowiednim poziomie.

3.7 Podsumowanie osiągnięcia naukowego – monografii naukowej

Podsumowując ocenę osiągnięcia naukowego dr. Adriana Mitręgi, tj. monografii naukowej pt. „Kultura strategiczna w prowadzeniu wojen hybrydowych”, stwierdzam, że swoim zakresem obejmuje ważne i aktualne problemy bezpieczeństwa narodowego. Rozprawa jest interdyscyplinarna, niezwykle złożona i przekrojowa. Wykonana została na właściwym poziomie metodologicznym, z zachowaniem odpowiedniej procedury badawczej. Swą treścią łączy dwa istotne dla nauk o bezpieczeństwie obszary wiedzy a mianowicie wymiar kultury strategicznej oraz wojny hybrydowej.

Wykorzystanie kultury strategicznej, jako metody analizy strategicznej w kontekście zrozumienia natury i charakteru wojny hybrydowej jest w mojej ocenie pionierskim przedsięwzięciem naukowym. Nie znane mi są dotąd kompleksowe prace naukowe, który w swoim zakresie zderzałby problematykę kultury strategicznej i zjawiska wojny hybrydowej. To samo dotyczy zastosowania analizy kultury strategicznej w procesie planowania strategicznego, którego efektem byłaby strategia bezpieczeństwa, obronności czy też strategia antyhybrydowa omówiona w niniejszej dysertacji.

Metoda analizy kultury strategicznej co prawda nie jest w stanie wyjaśnić w całkowity sposób polityki czy też strategii bezpieczeństwa danego podmiotu, jednak może być pomocna w dostrzeżeniu istotnych prawidłowości, na których nie koncentrują się obecnie stosowane metody i techniki badawcze m.in. takie jak np.: SWOT czy też metody scenariuszowe, wykorzystywane w planowaniu strategicznym w obszarze bezpieczeństwa i obronności.

Poprzez fakt, że analiza kultury strategicznej danego podmiotu skupiona jest na zrozumieniu przyczyn, motywacji, sposobu myślenia i postrzegania rzeczywistości danego podmiotu zaprezentowana w pracy metoda może w rezultacie odkrywać zupełnie inne, ważne fakty i prawidłowości w postępowaniu państw na arenie międzynarodowej i kształtowaniu swych polityk bezpieczeństwa i obrony.

Rozprawa uzupełnia i wnosi również pewien wkład w rozwój wiedzy dotyczącej zjawiska wojny hybrydowej, a w szczególności tworzenia strategii antyhybrydowej. Postulowane przez Autora podejście odnoszące się do tworzenia systemowej strategii przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym przy

wykorzystaniu całego potencjału cywilno-wojskowego leżącego w dyspozycji państwa, może być szczególnie przydatne w obecnych uwarunkowaniach bezpieczeństwa, zwłaszcza gdy hybrydowe działania skierowane przeciwko Polsce, w tym m.in. sztucznie wywołany „kryzys migracyjny” na granicy polsko-białoruskiej, wciąż stanowią istotne wyzwanie dla naszego bezpieczeństwa.

Reasumując, pod względem wartości merytorycznej, Habilitant opracował interesujący poznawczo materiał. Opisana w rozprawie metoda analizy kultury strategicznej ma charakter przyczynkarski, i nie może być jeszcze praktycznie zastosowana w procesie planowania strategicznego. Wymaga uzupełnienia - tj. dalszych studiów i badań. Z kolei odnotowane w niniejszej recenzji uwagi krytyczne oraz zaznaczone wątpliwości merytoryczne nie rzutują na całość niniejszej pracy, a jedynie sugerują obszary do dalszych pogłębionych studiów. Pomimo tychże niedoskonałości praca habilitacyjna dr. Adriana Mitręgi wnosi istotny wkład w rozwój nauki o bezpieczeństwie.

4. Charakterystyka dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzującego naukę

W oparciu o informacje zamieszczone w autoreferacie Habilitanta poniżej została zamieszczona ocena dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzującego naukę dr. Adriana Mitręgi.

4.1 Osiągnięcia naukowe

Dorobek naukowy Habilitanta obejmuje (prócz rozprawy habilitacyjnej) 53 prace naukowe, w tym trzy monografie, dwie pozycje naukowe pod redakcją, 33 rozdziały w monografiach (w tym dwa hasła do słownika tematycznego), 15 artykułów w czasopismach. Ponadto Habilitant deklaruje, że w przygotowaniu znajdują się dwa artykuły oraz siedem rozdziałów.

Cały zebrany przez Habilitanta dorobek naukowy mieści się w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie. Według uczelnianego systemu informacji naukowej UJK opublikowane przez dr. Adriana Mitręgę publikacje w latach 2014-2023 uzyskały łączną sumę 1296 punktów MEiN.

Ważnym elementem aktywności naukowej Habilitanta było sprawowanie funkcji promotora pomocniczego w trzech rozprawach doktorskich. Kolejno poświęconych: polityce energetycznej Federacji Rosyjskiej wobec Turcji, ocenie systemów bezpieczeństwa cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej na tle wybranych państw Unii Europejskiej i NATO oraz warunków stosowania techniki operacyjnej dla ochrony bezpieczeństwa państwa w świetle Konstytucji RP i standardów europejskich.

Dr Adrian Mitręga uczestniczył w 18 krajowych i 2 międzynarodowych konferencjach naukowych, poświęconych szeroko rozumianemu bezpieczeństwu. Był także współorganizatorem siedmiu konferencji, w których pełnił funkcję sekretarza konferencji lub członka rady naukowej.

Habilitant był również aktywnym uczestnikiem projektów badawczych dotyczących zagadnień strategicznego środowiska bezpieczeństwa. Brał udział w siedmiu uczelnianych projektach badawczych oraz w dwóch międzynarodowych. Pierwszym międzynarodowym projektem były badania prowadzone pk. „ATHENA”, których celem było wypracowanie rozwiązań w zakresie rozwoju potencjału badawczego instytucji naukowych Unii Europejskiej, opartych na zrównoważonej polityce wobec równości płci w nauce. Natomiast drugi projekt dotyczył włączenia imigrantów w proces edukacji akademickiej w państwach Grupy Wyszehradzkiej.

Doktor Mitręga odbył również staż naukowy (1.03.23-31.05.23) w Instytucie Bezpieczeństwa i Informatyki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

W 2019 r. aktywność naukowa Habilitanta została wyróżniona nagrodą III stopnia przez Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Osiągnięcia naukowe dr. Adriana Mitręgi należy uznać za wystarczające i znaczące.

4.2 Osiągnięcia dydaktyczne

Habilitant posiada bogate doświadczenie dydaktyczne, które realizuje nieprzerwanie od semestru zimowego 2016/2017 na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach i od semestru zimowego 2020/2021 w Staropolskiej Akademii Nauk Stosowanych w Kielcach, filie w Tarnobrzegu, Myślenicach i Lwowie.

W ramach zatrudnienia w obu uczelniach prowadził różne formy zajęć dydaktycznych na studiach I stopnia na kierunku bezpieczeństwo narodowe.

W trakcie swej aktywności dydaktycznej prowadził zajęcia z takich przedmiotów jak: teoria bezpieczeństwa, studia strategiczne, systemy i strategie bezpieczeństwa, rodzaje zagrożeń i sposoby ich rozpoznawania, współczesne kryzysy i konflikty, podstawy strategii bezpieczeństwa, konflikty międzynarodowe, a także bezpieczeństwo energetyczne na kierunku ekonomia w filii Staropolskiej Akademii Nauk Stosowanych we Lwowie.

Habilitant był promotorem licznych prac promocyjnych. W sumie wypromował 21 licencjatów, a także był recenzentem ponad 60 prac licencjackich i magisterskich.

Działalność dydaktyczna realizowana przez Habilitanta z reguły była wysoko oceniona przez przełożonych, w trakcie hospitacji zajęć, jak i przez samych studentów, co potwierdzają wyniki ankietowe przeprowadzone w tym zakresie.

Osiągnięcia dydaktyczne Habilitanta oceniam jako wystarczające.

4.3 Osiągnięcia organizacyjne

W obszarze działalności organizacyjnej Habilitant przejawiał dość wysoką aktywność. W 2019 r. pełnił funkcję opiekuna Koła Naukowego „Młodzi dla Bezpieczeństwa”, organizując dla studentów liczne przedsięwzięcia naukowe, a także praktyczne. W 2020 r. Doktor Mitręga brał udział w opracowaniu programu kształcenia dla studiów podyplomowych „Zarządzanie kryzysowe w bezpieczeństwie lokalnym”, które adresowane są do osób zatrudnionych w sektorze administracji państwowej, samorządowej, w tym także dla służb mundurowych realizujących przedsięwzięcia z obszaru zarządzania w sytuacjach kryzysowych.

W 2021 r. Habilitant został powołany na członka Rady Naukowej Instytutu Nauk o Bezpieczeństwie, członka Rady Wydziału Prawa i Nauk Społecznych UJK, a także członka Komitetu ds. Planu Równości Płci w tejże uczelni.

Zaangażowanie Doktora Mitręgi w realizację powyższych przedsięwzięć zostało dostrzeżone przez przełożonych, co skutkowało powierzeniem Mu funkcji wicedyrektora ds. ogólnych w Instytucie Nauk o Bezpieczeństwie UJK. W zakresie Jego obowiązków jest m.in.: wspomaganie dyrektora instytutu w działaniach związanych z ewaluacją jednostki naukowej, pozyskiwaniu środków finansowych w ramach grantów zewnętrznych, a także wspieranie procesu doktoryzowania doktorantów Szkoły Doktorskiej UJK.

Oceniając działalność organizacyjną dr. Adriana Mitręgi należy podkreślić, że była ona realizowana aktywnie, w wielu obszarach i na wysokim merytorycznie poziomie, co z kolei przekładało się na rozwój kariery zawodowej Habilitanta.

4.4 Osiągnięcia popularyzujące naukę

Jako istotny, a zarazem praktyczny wkład dr. Adriana Mitręgi w obszarze popularyzacji własnego dorobku naukowego, oceniam udział (2019) Habilitanta w pracach eksperckich organizacji Polskiego Lobby Przemysłowego im. Eugeniusza Kwiatkowskiego, tj. podmiotu działającego na rzecz rozwoju polskiej gospodarki oraz przemysłowego potencjału obronnego. Efektem zaangażowania Habilitanta w prace tej organizacji był m.in. udział w wydaniu raportu pt. „Przyczyny i konsekwencje globalnego kryzysu finansowo-gospodarczego i jego przejawy w Polsce” zawierającego rekomendacje zmian w polityce gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem polityki przemysłowej.

Ponadto do osiągnięć popularyzujących naukę należy zaliczyć również udział Habilitanta w pracach Oddziału Kieleckiego Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich (2016-2020). W trakcie prac w Towarzystwie dr Mitręga m.in. cyklicznie współorganizował konferencję pt. „Wyzwania rozwojowe Polski w Europie”.

Do dorobku osiągnięć popularyzujących naukę należy wliczyć również pełnienie przez Habilitanta funkcji sekretarza czasopisma naukowego „Studia

Humanistyczno-Społeczne" (2014-2019), sekretarza i redaktora tematycznego ds. bezpieczeństwa energetycznego w czasopiśmie „Rocznik Politologiczny” (2015-2017) oraz recenzenta w czasopiśmie naukowym „Przegląd Sejmowy” (2020).

Osiągnięcia popularyzujące naukę oceniam jako istotne oraz wystarczające.

4.5 Posumowanie aktywności naukowej, dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzującej naukę

Obszar aktywności naukowej, dydaktycznej, organizacyjnej oraz popularyzującej wiedzę Habilitanta uznaję jako odpowiedni, wystarczający i wartościowy, zarówno pod względem ilościowym, jak i przede wszystkim jakościowym. Aktywność we wszystkich wymienionych obszarach jest konsekwentna, systematyczna i ściśle powiązana z dyscypliną nauki o bezpieczeństwie, przez co stanowi istotny wkład w jej rozwój.

Podjęmowane problemy badawcze oraz publikowane ich wyniki zwłaszcza dotyczące takich obszarów jak: ewolucja kultury strategicznej i jej wpływ na politykę oraz strategię bezpieczeństwa, charakter współczesnych wojen oraz konfliktów zbrojnych, w tym o cechach hybrydowych czy też bezpieczeństwo energetyczne państwa, mają istotną wartość nie tylko pod względem teoretycznym, ale również użytkowym. W rezultacie mogą z powodzeniem być wykorzystywane w procesach kształcenia, ale również w praktycznej działalności w wymiarze bezpieczeństwa i obronności państwa.

Warto zaznaczyć również, że Habilitant regularnie podnosi swoje kompetencje i rozwija warsztat dydaktyczny oraz naukowo-badawczy. Jego praca, zaangażowanie jest dobrze postrzegana i oceniana przez przełożonych, jak również przez studentów.

5. Wniosek końcowy

Na podstawie dokonanej oceny osiągnięcia naukowego oraz całokształtu dorobku naukowego Pana dr. Adriana Mitręgi stwierdzam, że przedstawione przez Habilitanta osiągnięcia naukowe pt. „Kultura strategiczna w prowadzeniu wojen hybrydowych”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kielce 2022 (mimo wskazanych w recenzji uwag), a także pozostały dorobek naukowy, stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie, a tym samym spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późn. zm.). Tym samym wnioskuję o dopuszczenia dr. Adriana Mitręgę do kolejnych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

Włodzisław Tyrc